

Nu am putut intra ieri la TVR într-o emisiune de evocare a celui care ne rămâne învățător, chiar dacă sufletește suntem toți prietenii lui prăbușiți, năuciiți. În insomnia nopții acesteia, revin la figura unui om ieșit, la propriu, din tipare, din categoriile cu care lucrăm, frecvent abuzive și în orice caz aproximative. Să pui ștampile, ca la Poștă, este cel mai simplu. Or, Adolf al nostru, de bucuria prezenței căruia am să fiu lipsit până la sfârșitul propriei mele vieți pământești, a fost, cred, reprezentantul generației de legătură dintre trecut și actualitate. Am mai afirmat: nu a fost extremist. Nu a avut încredere și nu a girat nici o așazisă „renaștere” a dreptei românești pe model interbelic. Pentru că, livresc și prin mărturii ale supraviețuitorilor, o știa atât de bine, ca nimeni altul. Fără exagerare. Onestitatea lui, lipsa de patimă și de interes partizan, curiozitatea și precizia cu care s-a apropiat de bomba istoriografiei trecutului recent al României, calmul cu care a studiat firele, a înțeles legăturile și, dezamorsând, a pledat pentru o cunoaștere senină a unui capitol complex și dramatic, toate acestea mi-au impus deja de acum aproape trei decenii. Evident, în superficialitatea anilor de atunci și de acum, preocuparea lui a trezit reacții animalice – pentru că nu le pot numi intelectuale –, făcându-l, la o vârstă tânără, să intre cumva într-o opoziție care a durat până acum câteva zile. Până la mormânt. Sunt dator, ca prieten, să depun mărturie: un suflet blând ca al lui, care nu scotea din cărți argumente pentru prelungirea urii în prezent, rar am mai întâlnit.

„Vina” lui a fost dorința de a pricepe, cât îi era cu putință cuiva fără acces la arhive, în anii respectivi, care a fost, de fapt, păcatul originar al modernității recente românești. Și ce a înțeles? Că am avut, cum o spun și mulți alții, de la Goga la Iorga, o cusătură slabă: am tolerat pe alții, străini de neam, dar ne-am mâncat între noi cu poftă. Arhitectura puterii a fost mereu amenințată, la bază, de igrasia păcatelor și, pe acoperiș, de fulgerele năprasnice. Rezultatul: am importat factori de decizie, Providența dăruindu-l pe Regele Carol I, dar și pe tot felul de zăpăciți, de învârtitori, consumându-ne decenii în discuții despre raportul dintre fibra națională și modernitate, de la Poporanism la Semănătorism, ajungând la „sincronizarea” lui Eugen Lovinescu. Peste toți a tronat, la propriu, verdictul, nici azi contestabil, al lui Maiorescu: forme fără fond. Ceea ce ne arată că, statal, suntem recenți, în ciuda faptului că, ființial, vorba lui Caragiale, suntem vechi. Adică avem rădăcini puternice și izvoare adânci. Despre toate aceste paradoxuri a meditat și scris prietenul nostru Adolf. Ca pauză sufletească din iureșul local, a tradus mistici spanioli sau pe Dante. Ca și cum ar fi ieșit în parc. Ce lux! Rezervat minților luminate și spiritelor cu adevărat inspirate, adică acelor oameni, care mai există, capabili să taie pepenele istoriei în felii subțiri, alegând miezul de sâmburi. Adânc în noapte, nu pot să îmi reprim dorul de el, de lungile noastre conversații, de mesele lungi, în timp, în care încercam să punem ordine în dezordine și să facem diferența salvatoare dintre lașitățile oamenilor și planul lui Dumnezeu. Nu am ajuns la concluzii finale, radicale, ci „doar” la nădejdea că El ne va ajuta să ieșim din neputințe, să creștem sufletește, umplând harta atât de des disputată a unei națiuni care merită o soartă mai bună.

(Lumea Crediței, octombrie 2021)